

Helemaal klaar met de wereld

THEATER

Niks door Peter de Graef. Tekst en regie: Peter de Graef. Licht en regie: Arne Lievens. Productie: De Stichting/Peter de Graef, Bureau Barel en De Toneelschuur. Gezien: 18/1, Toneelschuur Haarlem. Tournee tot 9/3. Van 22/2 t/m 23/2 in Bellevue Amsterdam.

Peter de Graef is dapper. Hij schreef een moeilijke, emotioneel zwaar op de maag liggende monoloog die hij zelf uitvoert. Niets is zo eenzaam voor een acteur als een monoloog spelen. Op een leeg toneel, met slechts een stapeltje van vier pallets en een deken als decor, zit en staat hij zich anderhalf uur uit de naad te werken. Daarnaast had hij ook nog de bravoure, of zelfspot misschien, om zijn voorstelling de naam *Niks* te geven. Je moet maar durven.

De Graef is bekend van zijn mooie rollen bij onder meer het Utrechtse gezelschap De Paardenkathedraal. Hij komt uit Vlaanderen en het personage dat hij speelt, bedient zich dan ook van Vlaamse woorden en typisch Belgische gegevens. Dat maakt niets uit, want het verhaal van de voorstelling is universeel.

Het duurt even voordat duidelijk wordt wat De Graef beoogt. Hij begint de avond met de verzuchting dat al zo veel is gezegd, dat hij niet weet wat hij nog aan al die woorden moet toevoegen. Hij begint te associëren: waarom

zijn koeien zwartwit gevlekt, terwijl ze zo veel gras eten?

Net als de kijker/luisteraar de dreiging begint te voelen dat de voorstelling nergens over gaat – of nog erger, over het toneel spelen en het theater maken zelf – verandert de acteur van koers en laat hij informatieve details los waaruit blijkt dat hij een man met een specifieke autobiografie speelt.

Het is een man aan het eindpunt; met dien verstande dat hij misschien niet zijn fysieke bestaanseinde voelt naderen, maar emotioneel wel helemaal klaar is met de wereld. Dit heeft te maken met werk dat niet goed gaat, en een bedrijf dat wordt verkocht aan een faillissementmaker. En daarnaast is er Anja, zijn vriendin, die hem bij hun eerste ontmoeting het gevoel geeft 'dat zij twee zebra's waren, temidden van een kudde ezels'.

Er zitten talloze van dergelijke mooie vondsten in de tekst. En Peter de Graef is het wel toevertrouwd een door het leven gekwetste man te spelen. Met zijn hoofd diep tussen zijn schouders getrokken schuifelt hij over het lege toneel. Zijn karakteristieke raspstem klinkt nu eens huid, dan weer bijna fluisterend. Het is uiteindelijk een en al treurigheid met zijn personage. Als je eenmaal op de nominatie staat klappen te krijgen, kun je ze niet ontlopen.

DAPHNE MEIJER